

[Formanden.]

- 1) *Valg af 2 medlemmer til „Rask-Ørsted Fondet“s bestyrelse.*
- 2) *Eventuelt: tredje behandling af:*
Forslag til lov om nedsættelse af beskatningen af frugtvin.
- 3) *Eventuelt: tredje behandling af:*
Forslag til lov om forhøjelse af afgiften på omsætningen af stærke drikke.
- 4) *Eventuelt: tredje behandling af:*
Forslag til lov om ændring i beskatningen af øl.
- 5) *Eventuelt: tredje behandling af:*
Forslag til lov om ændring i lov om tobaksafgifter.
- 6) *Eventuelt: tredje behandling af:*
Forslag til lov om ændringer i statsbaneloven.
- 7) *Eventuelt: tredje behandling af:*
Forslag til lov om begrænsning af adgangen til fradrag i den skattepligtige indkomst af udgifter til vedligeholdelse af visse ejendomme.
- 8) *Eventuelt: anden behandling af:*
Forslag til lov om ændringer i byggestøtte-lovgivningen.

Mødet hævet kl. 17¹⁵.

133. møde.

Fredag den 1. oktober kl. 10.

Formanden: Udvalget angående forslag til lov om forhøjelse af afgiften på omsæt-

ningen af stærke drikke med flere lovforslag har afgivet betænkning over forslag til lov om nedsættelse af beskatningen af frugtvin. Eksemplarer er omdelt.

Samme udvalg har afgivet betænkning over forslag til lov om ændringer i byggestøttelovgivningen. Eksemplarer er omdelt.

Endvidere har det nævnte udvalg afgivet tillægsbetænkning over forslag til lov om forhøjelse af afgiften på omsætningen af stærke drikke, forslag til lov om ændring i beskatningen af øl, forslag til lov om ændring i lov om tobaksafgifter, forslag til lov om ændringer i statsbaneloven og forslag til lov om begrænsning af adgangen til fradrag i den skattepligtige indkomst af udgifter til vedligeholdelse af visse ejendomme. Eksemplarer er omdelt.

Udvalget angående forslag til lov om boligforholdene har afgivet beretning over nævnte lovforslag. Eksemplarer er omdelt.

Den første sag på dagsordenen var:

Valg af 2 medlemmer til „Rask-Ørsted Fondet“s bestyrelse.

(Jfr. tidenden, sp. 6203).

Valgt blev: *Frode Jakobsen* og *Bundvad*.

Formanden: De følgende sager kan ikke uden tingets samtykke behandles i indeværende møde. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg samtykket som givet. (Ophold). Det er givet.

Man gik da til:

Tredje behandling af forslag til lov om nedsættelse af beskatningen af frugtvin.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 6503; udvalgets betænkning findes i tillæg B. sp. 1601).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Formanden: Sammen med denne sag foretages de tre følgende sager på dagsordenen, nemlig:

[Formanden.]

Tredie behandling af forslag til lov om forhøjelse af afgiften på omsætningen af stærke drikke,

(Anden behandling findes i tidenden sp. 6503; udvalgets tillægsbetænkning findes i tillæg B. sp. 1597).

Udenfor tillægsbetænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

tredie behandling af forslag til lov om ændring i beskatningen af øl

(Anden behandling findes i tidenden sp. 6503; udvalgets tillægsbetænkning findes i tillæg B. sp. 1597).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

og

tredie behandling af forslag til lov om ændring i lov om tobaksafgifter.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 6503; udvalgets tillægsbetænkning findes i tillæg B. sp. 1597).

Udenfor tillægsbetænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Ændringsforslagene sattes først til forhandling.

Ordføreren (Poul Hansen [Kalundborg]): Udvalget har drøftet eventuelle ændringsforslag til tredie behandling på to møder, hvorunder der har været samråd med finansministeren og er modtaget deputationer fra Tobakshandlernes Landsforening, Arbejderens Klub 16 på militærhospitalet, Vinhandlerforeningen for Danmark, Vinhandlerforeningen af 1953 og fra Bryggeriforeningen. Når man ser bort fra de generelle ønsker om ingen eller mindre afgiftsforhøjelser, kan de ønsker, som blev forebragt udvalget, samles i to grupper.

Den ene gruppe ønsker drejede sig om detailhandleravancen på de varer, der her er tale om. Fra tobakshandlernes side havde man ønske om, at afgiftsforhøjelsen for cigaretter blev lidt mindre end 1 øre, således at der af en prisforhøjelse på 1 øre blev en lille del tilbage til tobakshandlerne; de

ville ikke have det betragtet som avance, men som godtgørelse for skatteopkrævning; sagde de.

Fra bryggeriindustriens side fremsattes ønske om, at afgiftsforhøjelsen blev 3,6 øre for en pilsner, således at der, når prisen steg 4 øre, blev tale om en forhøjelse af detailavancen med 0,4 øre. Man gjorde gældende, at det ville modvirke fristelsen til at forhøje øllet med 1 øre udover, hvad skatten betinger. Fra vinhandlerens side ønskede man, at de 11 pct., hvortil detailvinhandlerens avance sættes efter forslaget, når skatten beregnes, skulle føres tilbage til de nu gældende 12 pct., hvilket jo i virkeligheden ville sige, at vi herinde anerkendte, at der også måtte tages detailhandleravance for afgiftsforhøjelsen.

Udvalgets flertal har ikke kunnet imødekomme disse ønsker, og når det udtrykkeligt fastslås i loven, at afgiftsforhøjelsen ikke medregnes i det pristal, hvorefter arbejderlønningerne reguleres, ville det naturligvis være en ulige behandling og derfor urimeligt, hvis vi herfra ville medvirke til en forhøjelse i kroner og øre af detailavancen.

Den anden gruppe ønsker var af mere speciel natur, og de er delvis imødekommet ved de ændringsforslag, der er stillet her til tredie behandling. Der blev fra bryggeriindustrien forebragt et ønske om, at forhøjelserne for øllets vedkommende skulle lægges på ølskatten og ikke på omsætningsafgiften, et ønske, som udvalget vel havde megen sympati for, men som man alligevel tilsidst ikke mente at kunne imødekomme. Derimod har den højtærede finansminister set sig i stand til at imødekomme det stærke ønske fra vinbranchen om ikke at efterbeskatte detailvinhandlerens lager. Det er det, der har fundet udtryk i ændringsforslagene nr. 1 og 2 til forslag til lov om forhøjelse af afgiften på omsætningen af stærke drikke.

Ligeledes stiller den højtærede finansminister forslag om, at den afkortning af kredittiden for tobaksindustriens vedkommende, som lå i det oprindelige forslag — en afkortning fra 4 til 3 måneder — foregår gradvis. Det har fundet udtryk i ændringsforslagene nr. 1 og 2 til forslag til lov om ændring i lov om tobaksafgifter.

Jeg skal på udvalgsflertallets vegne — det flertal, som består af socialdemokratiets og

[Poul Hansen (Kalundborg).]

det radikale venstres repræsentanter — indstille disse ændringsforslag til vedtagelse i det høje ting.

Hermed sluttede forhandlingen om ændringsforslagene.

Der foretoges først afstemning om de til forslag til lov om forhøjelse af afgiften på omsætningen af stærke drikke stillede ændringsforslag.

Ændringsforslag nr. 1
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr 2
vedtoges uden afstemning.

Man gik dernæst til afstemning om de til forslag til lov om ændring i lov om tobaksafgifter stillede ændringsforslag.

Ændringsforslag nr. 1
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 2
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagene som helhed sættes derefter til forhandling.

Formanden: Jeg gør opmærksom på, at der under den almindelige forhandling kan gøres bemærkninger vedrørende samtlige de lovforslag, som har været til behandling i det udvalg, der har gjort indstilling, samt vedrørende de spørgsmål, der iøvrigt har været til behandling i udvalget.

Ordføreren (Poul Hansen [Kalundborg]): Jeg skal på udvalgsflertallets vegne, d. v. s. på socialdemokratiets og det radikale venstres udvalgsmedlemmers vegne, anbefale de fire lovforslag, som vi her behandler, til vedtagelse i det høje ting. Mindretallet i udvalget, venstres og det konservative folkepartis medlemmer, meddeler i betænkningen, at de ikke kan medvirke til lovforslagenes gennemførelse, og de vil redegøre for deres stilling her i tinget.

Jeg har dertil kun ganske få generelle bemærkninger at føje, idet jeg forstår, at de fleste ikke er indstillet på ved denne lejlighed at tage nogen større debat.

Det vil jo være kendt, at forhandlingerne om regeringens valutastabiliseringsforslag har formet sig på den måde, at venstre og det konservative folkeparti ikke har ment at kunne gå ind i forhandlingerne om disse forslag, og at resultatet derfor er blevet, at der er opnået enighed mellem regeringen og socialdemokratiet og det radikale venstre om gennemførelse af en række af forslagene og om gennemførelse også af andre lovforslag og af forskellige andre foranstaltninger, der tjener til stabilisering af valutasisituationen.

Af de 11 lovforslag, som blev fremsat den 9. september, vil, såvidt det kan skønnes i øjeblikket, de 7 være gennemført, når denne dag er gået til ende, og hertil er så yderligere kommet det lille forslag om frugtvinafgiften, forslaget om skærpelse og hurtigere igangsættelse af afbetalingsloven og forslaget om ændringer i boligstøtteloven. Hertil føjer sig så de besparelser for statsbudgettet, som er aftalt, og den neddæmpning af investeringsvirksomheden, som er aftalt. Føjer man til dette de foranstaltninger, som regeringen traf beslutning om i juni, ligger der vel alt i alt i de foranstaltninger, der er enighed om indenfor et flertal, en neddæmpning af forbrug og investering for det kommende år af en størrelsesorden af noget over 500 mill. kr. foruden den virkning, der jo ikke på forhånd kan måles eller beregnes, som måtte ligge i diskontoforhøjelsen i juni, i skærpelsen af afbetalingsloven og i præmieringen af opsparingen.

Det ligger vel nok sådan, at den samlede virkning næppe vil være så stor, som hvis man fuldtud havde gennemført regeringens planer af 9. september, hvilket vi, som jeg vist allerede nævnte i går, fra vor side helst havde set, ikke alene fordi planen var noget mere omfattende, men navnlig fordi dens øjeblikkelige virkning ville have været større, og fordi planen efter vor opfattelse var bedre afbalanceret. Men trods disse synspunkter er vi fra vor side tilfredse med, at der mellem et flertal er blevet enighed om at gennemføre de foranstaltninger, der nu er tale om. Vi har fundet det forsvarligt og rigtigt at gå med hertil, og vi tager fuldtud vort medansvar derfor. Hovedtanken i regeringens oplæg er, såvidt vi kan skønne, blevet bevaret, nemlig den,

[Poul Hansen (Kalundborg).]

at valutavanskelighederne skal imødegås under den størst mulige hensyntagen til produktion og beskæftigelse. Vi mener, at fordelingen af forslag og byrder ligger på den måde, der er mest rimelig, alt taget i betragtning, også de politiske muligheder, og vi mener, at forslagene og foranstaltningerne taget som helhed vil være et rigtigt skridt og et vigtigt skridt i retning af den stabilisering af valutaforholdene, som er påkrævet, og som vi alle må være interesserede i.

Med disse bemærkninger kan jeg anbefale lovforslagene til gennemførelse i det høje ting.

Sønderup: Jeg kan fuldtud være enig med den højtærede ordfører for det socialdemokratiske parti i, at der ikke er grund til ved denne lejlighed at starte nogen stor debat. Det nye folketingsår begynder i næste uge, og den åbningstale, som vi ved den lejlighed bliver præsenteret for, vil formentlig komme til at danne grundlag for den egentlige storpolitiske debat, ved hvilken lejlighed vi altså kan komme tilbage til det, vi ikke synes vi i fuldt omfang har gjort op med hinanden ved denne lejlighed.

Vi nærmer os nu afslutningen af behandlingen af det sæt kriselove, som for ca. 14 dage siden blev forelagt tinget, og det, som bl. a. har været karakteristisk for forløbet af forhandlingerne, er den kendsgerning, at en hel del af disse ikke er ført i egentlige udvalg, men har været henlagt til andre fora.

Vi har fra mit partis side hele tiden haft den opfattelse, at den situation, vi står i, ikke blot er præget af økonomiske vanskeligheder, men at den også i høj grad er udtryk for en tillidskrise overfor regeringen og dens evne til at føre en forsvarlig økonomisk politik. Under hensyn hertil er det partiets opfattelse, at et valg var den naturligste udgang, og denne opfattelse har da også fundet tilslutning på det landsmøde, vi for et par dage siden holdt i Odense.

Vi kan erkende, at der er ting i planen, som kunne være anvendelige i krisetider, men da vi ingen tro har til, at regeringen har evne til at forvalte vor økonomi, vil vi afholde os fra at stemme for de afgiftslove, vi her har til tredie behandling, så meget

mere som der ikke er nogen helhedslinie over det oplæg, regeringen har gjort i forbindelse med den efter vor opfattelse overordentlig alvorlige situation, vi befinder os i.

Jeg skal nøjes med at gøre disse få bemærkninger.

Aksel Møller: Det lader sig ikke bestride, at det, der er sket her i de sidste uger, har skabt en situation med nye perspektiver for dansk politik. Der er tilvejebragt et flertal, som følger den høje regering i dens tanker og planer om bekæmpelse af valutakrisen, og der er omvendt også skabt en opposition, som har udtrykt mangel på tillid til den høje regering og mangel på tro på, at foranstaltninger betroet til den høje regerings administration kan føre os ud af de vanskeligheder, landet befinder sig i.

Det forlig, som et flertal har kunnet samles om, omfatter mere end de lovforslag, som vi har haft til behandling her, det omfatter et bespareelsesprogram både vedrørende de civile anlægsarbejder, de civile udgifter og også vedrørende forsvarets udgifter.

Der savnes i øjeblikket den nødvendige betingelse for at kunne gennemføre en debat om alt dette, al den stund det høje ting ikke er blevet gjort bekendt med virkningerne af de foranstaltninger, som ikke er udtrykt i lovforslag. Da vi nu indenfor en uge skal høre den højtærede statsministers tale ved folketingsårets åbning og have denne tale til diskussion nogle få dage senere, ville det vel egentlig være rimeligt — dér er jeg enig i, hvad der er sagt herom fra denne talerstol — at afvente den højtærede statsministers redegørelse for, som det hedder i grundloven: „rigets almindelige stilling og de af regeringen påtænkte foranstaltninger“. Ved den debat bliver der lejlighed til at tage stilling til spørgsmålet om dette forligs virkninger og om de perspektiver, det åbner af politisk karakter.

Hvad angår de lovforslag, som her er til tredie behandling, henviser jeg til, at det flertal, der er skabt, altså har magten, æren og også ansvaret for disse lovforslag, og da mit parti savner den fornødne tillid til den høje regerings muligheder for at bekæmpe valutakrisen, er det vor opfattelse, at vi ikke bør stemme for disse lovforslag.

Bertel Dahlgaard: Jeg skal på det radikale venstres vegne anbefale at stemme for de lovforslag, der her er til behandling. Jeg har om de forhandlinger, der har været ført i går i udvalget, kun en enkelt bemærkning at gøre. Jeg beklager, at det ikke har været muligt at imødekomme ølindustriens ønsker om, at forhøjelsen af beskatningen føres over til hektoliterafgiften, men således som denne sag kom til at ligge, måtte forudsætningen for at foretage denne ændring være, at alle i udvalget, selvom man ikke stemte for loven, dog kunne erklære, at de, når en forhøjelse gennemførtes, ville foretrække en forhøjelse af hektoliterafgiften.

Det kunne altså ikke opnås, men jeg benytter lejligheden til at sige til den højtærede finansminister, at jeg håber, det forefaldne yderligere må fremskynde finansministeriets arbejde med at nå frem til nye og mere rationelle afgiftsformer.

Jeg skal også med hensyn til almindelige betragtninger indskrænke mig til nogle få ord. Jeg vil sige, at vi indenfor det radikale venstre har den opfattelse, at det er noget meget værdifuldt i valutasituationen, at folketinget på så kort tid træffer så omfattende beslutninger, som det nu gør, altså allerede i dette folketingsår, i stedet for at standse arbejdet i 2—3 måneder under en valgkamp, hvis eneste sikre betydning for valutasituationen ville være, at partierne bagefter mødtes med modsætningerne uddybet og derfor med ringere mulighed for at nå frem til det fornødne samarbejde. Med gennemførelsen af dette kompleks af lovforslag og de foranstaltninger af administrativ karakter, som der iøvrigt er flertalstilslutning til her i salen, tror jeg, at hvis folketinget også i det nye folketingsår vil bære sig fornuftigt ad, er der ingen grund til at tvivle om, at vi kan overvinde de vanskeligheder, der foreligger, og jeg vil udtale håbet om, at hele tinget vil medvirke dertil, når vi nu mødes igen. Jeg kan ikke undlade at tilføje, at jeg tror, at det også vil være et meget værdifuldt bidrag til en gunstig udvikling i økonomisk henseende, hvis de to partier, der kun i ringe omfang har deltaget i dette arbejde, i den kommende tid ikke vil udså mere mistillid til vore økonomiske forhold, end man måtte finde absolut nødvendigt for partierne.

Aksel Larsen: Vi vil, som jeg tidligere har oplyst, stemme mod forslagene om forhøjelse af de indirekte afgifter på spiritus, øl og tobak, men vi vil, hvis jeg må sige det sådan, mest af principielle grunde stemme for forslag til lov om nedsættelse af beskatningen af frugtvin, fordi vi ønsker at klargøre, at vi er modstandere af de indirekte skatter, og er der mulighed for at nedsætte dem eller mulighed for i hvert fald på et enkelt punkt, selvom det er uvæsentligt, at undgå forhøjelser, vil vi naturligvis udnytte en sådan mulighed.

Ellers har jeg ikke så forfærdelig meget at sige ved denne lejlighed. Det er ikke af den grund, som visse andre ærede ordførere har benyttet, at man bør vente med en egentlig politisk debat, til vi har hørt statsministerens programtale den første tirsdag i oktober. Naturligvis vil statsministerens programtale ved det nye folketingsårs begyndelse afføde en politisk debat på grundlag af de oplysninger, statsministeren giver om den almindelige situation og om regeringens planer, men det ville alligevel være hensigtsmæssigt, om vi nu, hvor vi står ved den foreløbige afslutning af et kriseforlig, var i stand til at tage en debat om det, der er sket, og om resultaterne af det såvel som om de mulige politiske perspektiver af det. Det kan ikke lade sig gøre af den simple grund, at det hele er gået så forjaget og under så mærkværdige former og er foregået med så liden oplysning til folketinget om, hvad forliget i grunden indeholder, så det næsten er en umulighed at diskutere det.

Hastværk er mange gange godt. Det sker ofte, at folketinget arbejder altfor længe og for langsomt med en sag. På den anden side kan hastværk også være dårligt, og jeg tror, det er det i sager som dem, vi her behandler, fordi det er sket under former og i et tempo, så de ikke kan være tilstrækkeligt belyst. Det vil være sådan, at man bagefter på adskillige områder vil opdage, at man ikke havde fået tænkt tingene ordentligt igennem. Måske vil dette ikke være tilfældet, hvad disse indirekte skatter angår — det er selvfølgelig lettere overskueligt, selvom man sikkert nok burde have overvejet mere grundigt, når man endelig vil forhøje disse afgifter, om der ikke burde gøres noget for visse led i

[Aksel Larsen.]

omsætningen i anledning af, at de skal optræde i højere grad end hidtil som skatteopkrævere for staten — men det vil i hvert fald være tilfældet for det lovforslag, der senere kommer til behandling, forslaget om boligstøtte, hvor det er ganske indlysende, at der ikke har været mulighed for at foretage en blot nogenlunde tilstrækkelig undersøgelse af denne sag. Man har sluttet et politisk forlig, og så fører man det ud i livet i form af et lovforslag, som jeg er ganske sikker på at heller ikke boligministeriet vil være i stand til at tage ansvaret for eller påstå at kunne vurdere i alle dets konsekvenser. Denne måde at arbejde på er betænkelig. Den er betænkelig for folkestyret her i landet, og den er betænkelig for folketinget, folketingets ansvar, folketingets anseelse.

Nu skal vi i dag stemme ved tredje behandling om en række lovforslag som et led i et politisk kriseforlig mellem to partier. Disse lovforslag er imidlertid kun en del af forliget, kendskabet til dem giver os ikke mulighed for at overskue, hvad forliget iøvrigt indeholder, og vi ved meget lidt om det. Jeg har ved tidligere lejlighed anmodet om at få sådanne oplysninger, men har ikke fået dem. Det havde dog vist været rimeligt, om en repræsentant for regeringen havde fundet anledning til at oplyse folketinget, det være sig mundtligt eller skriftligt, om, hvad forliget går ud på, hvilke administrative foranstaltninger regeringen påtænker at gennemføre og med hvilke virkninger. Herom ved vi kun det lidet, vi har læst i aviserne, men alligevel har man den dristighed at forlange, at nu skal folketinget tage stilling til disse lovforslag, som altså kun er en del, vi ved ikke hvor stor en del, af de foranstaltninger, der skal træffes. Hvordan ser det ud med de bebudede militære besparelser? Herom har vi mig bekendt kun de beskedne oplysninger, at man vil skære militærudgifterne ned, og de tal, der har været fremme, varierer fra 15 mill. kr. til 300 mill. kr.; om det er for et år eller halvandet, ved jeg ikke, og det er jo lidt svært så at finde ud af, hvor meget det drejer sig om. Og man vil for at kunne skære militærudgifterne ned bl. a. nedsætte tjenestetiden, undlade genindkaldelser i 1955 og indkalde 3 000 soldater færre om

året. Det eneste, som her synes så overskueligt, at man ved, hvad man har at holde sig til, er dette, at man siger, at man ikke vil foretage genindkaldelser i 1955. Om der, hvis dette forlig ikke var blevet afsluttet, overhovedet var blevet foretaget genindkaldelser i 1955, det ved jeg ikke. Det er muligt, at der var blevet det, det er muligt, at der ikke var blevet det, men det er i hvert fald en realitet, at man ikke vil foretage genindkaldelser i 1955, og det er naturligvis en fordel for det værnepligtige mandskab, og det må være en besparelse for staten, hvis man altså virkelig havde forberedt sådanne genindkaldelser.

Men der foreligger mig bekendt ikke nogen oplysninger om, fra hvornår man vil begynde at nedskære antallet af de indkaldte soldater. Der tales om 3 000 mand færre pr. år, men fra hvornår vil man begynde med dette? Jeg har ingen oplysninger fået om det; regeringen er ikke kommet med nogen oplysning her. Spørgsmålet om tjenestetidens nedsættelse ligger endnu mere i det uvisse. I sommer, da regeringen, efter at have været henne ved kommoden og tilbage igen ikke så ganske få gange, bebudede, at nu ville man nedsætte tjenestetiden på den måde, at den skulle være 16 plus 2 måneder, da forklarede man, at det skulle ske ved, at man forkortede rekruttiden fra 6 til 4 måneder, hvorefter der som hidtil skulle være 12 måneders eftertjeneste. Nu siger man, at man vil nedsætte tjenestetiden til 16 måneder, oven i købet uden genindkaldelser, i hvert fald i det første år. Hvornår skal denne tjenestetidsnedsættelse træde i kraft? Hvornår får den praktiske virkninger? Vil det ske ved en samlet, øjeblikkelig nedsættelse af tjenestetiden, eller vil det ske efter sommerens planer ved en afkortning af rekruttiden, således at tjenestetidsafkortningen faktisk først vil træde i kraft om 18—20 måneder? Ja, det er et vanskeligt spørgsmål. I aviserne ser man forskellige hypoteser; nogle mener, at den får praktisk virkning fra februar, andre mener fra maj, andre fra oktober, men fra regeringens og forligspartiernes side foreligger der faktisk ingen oplysning om det, og derfor er det noget svært at tage stilling til det, og det er noget svært her at debattere det. Jeg vil kun anføre det; det er, omend ikke

[Aksel Larsen.]

fuldstændig ukendte, temmelig fantastiske forhold, man her byder folketetinget, og det er noget ufatteligt, at de, der har ansvar for denne situation, samtidig — jeg sigter naturligvis i særlig grad til det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard — i tide og utide råber op om, at dette er i overensstemmelse med demokratiets grundsætninger, og at det er i den nye forfatnings ånd, og hvilke smukke udtryk man iøvrigt kan bruge.

Må jeg forresten her gøre et sidespring endnu, da jeg er kommet til at nævne det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaards navn. Han sagde heroppe for lidt siden, at det var udmærket, at vi havde undgået at få et valg, for en valgkamp ville afbryde lovgivningsarbejdet i 2—3 måneder, og det eneste sikre resultat af et valg ville være, at under valgkampen var modsætningerne blevet uddybet, så samarbejdsmulighederne efter valget var mindre end før. Er dette virkelig det ærede medlems mening? Så vil det altså sige, at det ærede medlem principielt er modstander af valg, for hvert eneste valg medfører jo en valgkamp, hvor man naturligvis, som det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard her gjorde, kan sige, at så uddybes modsætningerne. Jeg er ikke så sikker på, at et valg ville få sådanne følger, og jeg tror i grunden, det ville være ganske nyttigt, om befolkningen fik lov til at sige sin mening på en eftertrykkelig og for parlamentarikerne mærkbar måde. Jeg tror det, for selvom man ikke er og ikke kan være i tvivl om befolkningens mening eller om befolkningsfærtallets mening, viser de lovforslag, man her vil gennemføre, at den tager man intet hensyn til.

Man har været ude for mange besøg af deputationer her i folketetinget; der er kommet skriftlige og mundtlige henvendelser i snesetal eller i hundredtal, og det er mig ikke bekendt, at nogle af disse henvendelser har anbefalet de foranstaltninger, man nu vil gennemføre. Derimod er det mig bekendt, at de fleste af disse henvendelser direkte er gået imod dem, og en hel del af dem har foreslået andre foranstaltninger på linie med den politik, vi har gjort os til talsmænd for. Dette har man ikke taget hensyn til, og derfor forekommer det mig lidt stærkt,

at man så samtidig forsvarer forliget med, at det gælder om at skynde sig, og at det ville være så kedeligt, hvis vælgerne kom til at sige deres mening.

Men tilbage til den del af kriseforliget, som vi altså ikke ved ret meget om, og som man ikke synes villig til at give os oplysninger om, nedsættelsen af militærudgifterne. Jeg går ud fra, at der bliver nogen nedsættelse af militærudgifterne, jeg ved som sagt ikke hvor meget; jeg ved ikke, hvor reelt det er, og jeg ved ikke, hvor længe det skal virke frem i tiden; men nogen nedsættelse bliver der vel. Det er tankevækkende, at da regeringen kom med sit kriselovforslagskompleks, erklærede den utvetydigt, at den ønskede ikke at spare på militæret; på det område skulle der ikke skæres ned; der skulle spares på omtrent alle mulige andre områder, men ikke på militæret.

For at få kriseforliget med de radikale har man måttet gå ind på visse besparelser, også på en nedsættelse af tjenestetiden, som synes lidt mere reel end den, regeringen bebudede i sommer. Det er tankevækkende, at det ikke er socialdemokratiet eller den socialdemokratiske regering, der har taget initiativ til besparelserne på dette område, men at de altså skal presses dertil under forhandlingerne af et borgerligt parti, som ganske vist har muligheder for at øve dette pres på regeringen ikke alene i kraft af den talmæssige situation her i folketetinget, men også og navnlig i kraft af, at et overvældende folkeflertal kræver militærudgifter og tjenestetid sat ned. Men samtidig har man selvfølgelig lov til at grunde lidt over, hvorfor de radikale, der jo må være tilhængere af langt mere vidtgående reformer på dette område, lader regeringen slippe så billigt. Det viser sig jo, at regeringen i høj grad var til at forhandle med, og det er en åben hemmelighed her i denne sal, at socialdemokratiets ledende folk, da forliget var en kendsgerning, trak vejret lettet og sagde: vi havde ikke troet, vi slap så billigt; vi havde ikke troet, vi kunne nøjes med så små militære nedskæringer, men når de radikale ikke forlangte mere, kan vi være glade for det.

Hvorom alting er, så er det altså nu fastslået, at militærudgifter og tjenestetid kan sættes ned, det har vi hidtil fået at vide

[Aksel Larsen.]

ikke kunne lade sig gøre; det kunne ikke lade sig gøre af hensyn til Danmarks sikkerhed, beredskabets størrelse og vore forpligtelser overfor det atlantiske samarbejde.

Men hvis der er nogen nedsættelse i militærudgifter og tjenestetid — og det synes der dog at være — er det altså bevist, at det kan lade sig gøre, og så bliver det et spørgsmål, om man ikke bør lære af dette og i fremtiden indtage en mere oprejt holdning, hvis der kommer militære krav eller direktiver udefra til landet, og sige: det er noget, vi selv bestemmer. Det forekommer os, at beviset nu er ført for, at at hvis viljen er tilstede til det herhjemme, så kan man sætte militærudgifterne ganske betydeligt ned, og så kan man f. eks. uden frygt og bæven gå til 12 måneders tjenestetid, og derfor synes jeg, man skulle overveje at gå den vej.

Det ærede medlem hr. Poul Hansen (Kalundborg) talte om, at man stort set havde nået det mål, regeringen havde sat sig. Han skylder mig forresten en oplysning om, hvordan det gik med forhøjelsen af aktieselskabsskatten. Jeg har ved tidligere lejlighed spurgt det ærede medlem om det, og da sagde han, at det anede han ikke et kuk om, den sag var ikke afklaret, så det kunne han ikke svare på. Jeg ved ikke, om han har fået det afklaret nu, for så kan det ærede medlem måske svare; det har en vis interesse, for da regeringen fremsatte sin buket af kriselovforslag, slog man netop forslaget om en forhøjet aktieselskabsskat stort op i den socialdemokratiske presse og den socialdemokratiske presses agitation. Man sagde til arbejderne: dér kan I se, nu skal kapitalisterne klemmes, dette er noget af det vigtigste i regeringens kriseplan. Hvordan er det gået med denne hjørnepille i kriseplanen? Jeg ser ikke lovforslaget forelagt til anden, endsige tredje behandling her, og det var dog meget rart, når udvalget, der behandler alle lovforslagene, har en ordfører, at man så også fortalte, hvordan

det er gået med de lovforslag, der ikke når frem til videre forhandling i tinget.

Men iøvrigt sagde det ærede medlem hr. Poul Hansen (Kalundborg) som sagt, at man havde stort set nået det mål, man ønskede sig, selvom han gav udtryk for, at regeringen hellere havde set, at dens forslag var blevet gennemført, end at man gennemførte det, man nu er enedes med de radikale om at gennemføre. Altså det ærede medlem hr. Poul Hansen (Kalundborg) er i sit hjertes inderste ked af, at militærudgifterne skal sættes ned. Kan det ærede medlem, og kan de socialdemokratiske ærede medlemmer af tinget dog ikke indse, at det havde været langt bedre at gennemføre en betydelig større nedsættelse af militærudgifterne? Derved kunne man have nået det samme, som man hævder at have nået ved disse foranstaltninger, der vil fordyre varerne og skabe arbejdsløshed. Militærudgifterne er uproduktive udgifter, det er i høj grad valutakrævende udgifter, og hvis valutavanskelighederne tildels kan afhjælpes ved besparelser på statsbudgettet, så var det dog det rimeligste at sætte ind med besparelser på dette uproduktive område. Jeg er aldeles overbevist om, at man kunne have sparet så meget, at man kunne have undværet alle disse prisfordyrende lovforslag, der nu skal gennemføres, og at man kunne have undladt at skære boligbyggeriet ned og gøre det dyrere. Derfor stiller jeg som sagt spørgsmålet, hvorfor man dog ikke har villet gå denne vej.

Jeg kan ikke under de forhold, man byder os, have flere bemærkninger at gøre, og jeg indrømmer, at jeg venter ikke her at få den beretning om kriseforligets enkeltheder, virkninger og perspektiver, som regeringen dog anstændigvis burde have givet os. Men i hvert fald håber jeg, at man før eller senere vil unde folketinget de nødvendige oplysninger, sådan at der bliver bedre mulighed for tinget for at tage stilling til situationen, end der er i dag, og skulle det ikke ske, før folketinget træder sammen i det ny folketingsår i næste uge, kan vi

[Aksel Larsen.]

naturligvis også vente så længe, og så kan vi også vente så længe med yderligere at fremsætte og motivere vor mening om den politik, der burde gennemføres.

Ole Bjørn Kraft: Efter de meddelelser, der blev givet os om den aftale, der er sluttet mellem regeringen og det radikale venstre, indeholder denne aftale også bestemmelser og beslutninger om ændringer i landets forsvarsmæssige situation: foruden udsættelse af anlægsarbejder og nedsættelse af det antal, der årligt bliver indkaldt, også ændringer i tjenestetiden. Da vi i sin tid drøftede spørgsmålet i det udenrigspolitiske nævn, blev der truffet den beslutning, at tjenestetiden ikke skulle ændres, før sagen havde været forelagt det høje folketing. Jeg har derfor spurgt den højtærede statsminister, om den aftale, der er truffet mellem de to flertalspartier, havde medført, at man havde ændret denne stilling, og den højtærede statsminister har svaret mig, at spørgsmålet om tjenestetiden og de spørgsmål, der knytter sig i det hele taget til svaret, vil blive omtalt i den redegørelse, som den højtærede statsminister efter grundloven skal give tinget, når det ny folketingsår begynder. Spørgsmålet om tjenestetidens nedsættelse vil således først foreligge for folketinget derefter, og under disse omstændigheder vil det være naturligt, at vi afventer dette tidspunkt til at afkræve regeringen en nærmere redegørelse for de trufne beslutninger.

Jeg skal derfor i dag nøjes med at gøre disse bemærkninger, for at det skal stå klart, at tavshed ikke betyder tilslutning.

Finansministeren (Kampmann): Jeg takker udvalgsflertallet, fordi man har tilsluttet sig ændringsforslagene, hvorigennem man vil kunne imødekomme nogle af de ønsker, der har været fremsat fra erhvervslivets side, særlig fra vindetailhandelen og fra tobaksindustrien. Derimod beklager jeg ligesom det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard, at vi ikke har kunnet komme igennem med en ændring af ølbeskatningen, og jeg kan sige, at de erfaringer, jeg har indhøstet her under behandlingen af disse problemer, vil medføre forskellige tekniske

ændringer og andre forholdsregler, der skulle muliggøre, at man, når man næste gang taler om denne beskatning, da måske kan nå frem til det, som såvel bryggerindustrien, forstår jeg, som jeg anser for mest ønskeligt. Det er vel også rimeligt nu, da vi står ved afslutningen af de forhandlinger, der har været ført i udvalget gennem længere tid, at jeg takker udvalgets flertal, fordi man har villet være med til at gennemføre så mange af de fremsatte lovforslag, og endvidere for, at man har taget initiativet til, at der blev fremsat lovforslag, der supplerede og faldt ind i den tankegang, der lå bag regeringens forslag.

Jeg må naturligvis beklage, at man fra konservativ og fra venstres side ikke har villet medvirke til denne lovgivning. Det ligger jo — således som det er kommet til udtryk her fra talerstolen — således, at man faktisk har kunnet tilslutte sig en række af de saglige ting, der findes i denne lovgivning, men at man på grund af det, man kalder mistillid til regeringen, ikke mener at kunne medvirke. Man kan jo næsten undre sig lidt over, at der kan findes både så megen mistillid og så megen selvtillid, som der i øjeblikket findes i den side af salen.

Jeg hører, at det ærede medlem hr. Sønderup fortsat mener, at vi skulle have valg. Han har ikke fundet tilslutning til denne tanke her i salen, men nu har han altså fundet tilslutningovre i Odense. Jeg vil have lov at gøre et par enkelte bemærkninger hertil, først den, at de to partier til højre i salen naturligvis er i deres fulde ret til at sige, at vi skal have valg; men har man rigtig betænkt, at valg tager tid, og noget af det, det gælder om, er, at vi bestiller noget herinde i folketinget? Det er den ene ting. Den anden ting er, at når man skal ud til et valg, var det måske alligevel praktisk, at man fortalte lidt om, på hvilken måde man agter at løse vore økonomiske vanskeligheder. Nu har venstre altså haft landsmødeovre i Odense, og jeg har set udtalelsen derfra, men jeg tror ikke, nogen vil påstå, at det, der fremgår af denne udtalelse, giver noget bidrag til en øjeblikkelig løsning af den økonomiske krise.

Jeg vil også gerne tilslutte mig den be-

[Finansministeren.]

mærkning af det ærede medlem hr. Bertel Dahlggaard, at man skal være forsigtig med ikke at så mere mistillid til Danmarks økonomi end foreneligt med en normal politisk diskussion mellem partierne her i salen.

Løvrigt har jeg ikke meget at tilføje. Det ærede medlem hr. Aksel Larsen sagde, at der sjældent var givet så få oplysninger om, hvad der er sket. Jeg mener, at den redegørelse, der er givet for forhandlingerne, er usædvanlig udtømmende.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslag til lov om nedsættelse af beskatningen af frugtvin

vedtoges enstemmigt med 93 stemmer; 74 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Forslag til lov om forhøjelse af afgiften på omsætningen af stærke drikke

vedtoges med 85 stemmer mod 8; 76 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Forslag til lov om ændring i beskatningen af øl

vedtoges enstemmigt med 85 stemmer; 84 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Forslag til lov om ændring i lov om tobaksafgifter

vedtoges med 85 stemmer mod 8; 76 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredie behandling af forslag til lov om ændringer i statsbaneloven.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 6526).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges med 91 stemmer mod 8; 70 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Man gik derpå til:

Tredie behandling af forslag til lov om begrænsning af adgangen til fradrag i den skattepligtige indkomst af udgifter til vedligeholdelse af visse ejendomme.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 6530).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges med 91 stemmer mod 8; 70 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændringer i byggestøttelovgivningen.

(Første behandling findes i tidenden sp. 6531; udvalgets betænkning findes i tillæg B. sp. 1603).